

Utrikesutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2023—2026

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2023—2026 (SRR 2/2022 rd): Ärendet har lämnats till utrikesutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 19.5.2022.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- understatssekreterare Pekka Puustinen, utrikesministeriet
- ekonomiplaneringschef Katja Bordi, utrikesministeriet
- avdelningschef Titta Maja, utrikesministeriet
- sakkunnig, utvecklingspolitik Silla Ristimäki, Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry
- verksamhetsledare Helena Laukko, Finlands FN-förbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Utvecklingspolitiska kommissionen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inledning

(1) Utrikesutskottet behandlar i detta utlåtande nivån på anslagen för utvecklingssamarbete. Som en del av regeringens bestående inbesparingar har det i planen för de offentliga finanserna anvisats ett permanent sparkrav på 40 miljoner euro per år för utrikesministeriets förvaltningsområde i anslagen för utvecklingssamarbete (en ökning med 5 miljoner euro jämfört med det föregående rambeslutet). Utskottet kommer att behandla anslagsfrågorna inom utrikesministeriets förvaltningsområde hösten 2022 i samband med regeringens årliga budgetproposition.

Utlåtande UtUU 1/2022 rd

Utvecklingssamarbete

(2) Målet för Finlands utvecklingssamarbete är att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och tillgodose de mänskliga rättigheterna. Till följd av coronapandemin har extrem fattigdom och hunger i världen åter ökat, vilket äventyrar uppnåendet av flera utvecklingsmål. Utöver hanteringen av den akuta krisen kräver återhämtningsfasen betydande internationellt stöd. Enligt planen för de offentliga finanserna beräknas anslagsnivån för Finlands offentliga utvecklingssamarbete under ramperioden 2023—2026 vara följande:

- cirka 1,261 miljarder euro år 2023,
- cirka 1,288 miljarder euro år 2024,
- cirka 1,323 miljarder euro år 2025 och
- cirka 1,366 miljarder euro år 2026.

(3) Detta motsvarar i genomsnitt 0,45 procent av bruttonationalinkomsten under ramperioden. Beloppet består av utgifter som ska rapporteras som utvecklingssamarbete inom hela statsförvaltningen. De största utgiftsposterna finns under utrikesministeriets, finansministeriets, inrikesministeriets och arbets- och näringsministeriets huvudtitlar.

(4) Utskottet understryker att Finland har förbundit sig till FN:s mål att använda 0,7 procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingssamarbete. Måläret är 2030 både i regeringsprogrammet och i den utvecklingspolitiska redogörelsen som blev klar 2021. För att målet ska nås upprepar utskottet sin långvariga ståndpunkt om behovet att bereda en färdplan för att finansieringen ska kunna höjas planmässigt och stegvis mot sitt mål. Färdplanen ska beredas så snart som möjligt. Det bör också noteras att nivån på utvecklingsfinansieringen enligt planen för de offentliga finanserna leder till att Finland fortfarande hålls långt ifrån sin viktigaste referensgrupp, det vill säga de övriga nordiska länderna, där utvecklingsfinansieringens andel av bnp har varit minst 0,7 procent redan från och med 1970-talet. År 2021 var utvecklingsfinansieringens andel av bnp 0,92 procent i Sverige, 0,93 procent i Norge och 0,7 procent i Danmark. I Finland var den motsvarande andelen 0,47 procent.

(5) I fråga om internationella finansiella åtaganden understryker utskottet även Finlands åtagande att använda minst 0,2 procent av utvecklingsfinansieringen till de allra fattigaste länderna (LDC-länderna, Least Developed Countries). Det är viktigt att nå målet, eftersom den globala ojämlikheten har ökat ytterligare bland annat till följd av coronapandemin. Utskottet betonar också att demokrati- och rättsstatsstödet får allt större betydelse när demokratins tillstånd försvagas globalt.

(6) Utskottet påpekar också att behovet av humanitärt bistånd ökar ytterligare. Rysslands angrepp på Ukraina har ökat detta behov, som redan var rekordstort med tanke på de utdragna krigerna i till exempel Jemen, Syrien och Afghanistan. Kriget i Ukraina har också konsekvenser för bland annat livsmedels-, gödselmedels- och energipriserna, vilket till exempel gör det utmanande att svara på hungersnöden till följd av torkan i Östafrika. Man måste ta hänsyn till det här i Finlands utvecklingssamarbete.

(7) Under ramperioden kommer man dessutom att behöva stöd för återuppbyggnaden av Ukraina. Enligt erhållen utredning kartlägger utrikesministeriet för närvarande olika metoder för åter-

Utlåtande UtUU 1/2022 rd

uppbyggnad, bland annat via utvecklingsbanker, men också gävbistånd kommer att behövas. Det kommer enligt de sakkunniga att kräva antingen ytterligare satsningar eller budgetinterna ändringar.

(8) I fråga om utvecklingsfinansieringen lyfter utskottet fram frågor som gäller uppnådda resultat och personalens tillräcklighet. Det är viktigt att se till att utrikesministeriet och Finlands beskickningar i utlandet har tillräckliga personella resurser i relation till målen och finansieringen. Utan dem är det inte möjligt att bedriva och utveckla resultatrik verksamhet.

(9) Utöver nivån på utvecklingsfinansieringen måste man se till att de olika åtgärder och finansieringsformer (gävbistånd samt finansiella investeringar i form av lån och kapital) som stöds genom utvecklingsfinansiering kompletterar varandra och att man tillämpar de bästa internationella principerna vid beviljandet av finansieringen och utvärderingen av verksamheten så att utvecklingspolitiken ska ge bättre resultat. Enligt utvecklingspolitiska kommissionens utredning om investeringar enligt principerna för hållbar utveckling riktar sig finska investerares beslut med undantag av Finnfund och Kyrkans Utlandshjälps FCA Investment knappt alls till de minst utvecklade regionerna. Därför spelar den offentliga utvecklingsfinansieringen och dess nivå fortfarande en viktig roll. Utskottet betonar dock att man också i de minst utvecklade och bräckliga länderna i allt högre grad bör försöka utnyttja alla former av utvecklingsfinansiering. Detta bör beaktas i de riktlinjer för instrument för hållbar utveckling och den privata sektorn som bereds vid utrikesministeriet. Det kunde bidra till att också finska privata investeringar i så stor utsträckning som möjligt skulle driva målen i FN:s Agenda 2030.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande UtUU 1/2022 rd

Helsingfors 19.5.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jussi Halla-aho saf
vice ordförande Erkki Tuomioja sd
medlem Eva Biaudet sv
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Tom Packalén saf
medlem Jaana Pelkonen saml
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Elina Valtonen saml
medlem Anu Vehviläinen cent
medlem Anne-Mari Virolainen saml
ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.

Utlåtande UtUU 1/2022 rd
Avvikande mening

Avvikande mening

Vi föreslår att man i utrikesutskottets utlåtande om planen för de offentliga finanserna 2023—2026 (SRR 2/2022 rd) inte understöder Finlands åtagande att använda 0,7 procent av bnp för finansiering av utvecklingssamarbete utan konstaterar följande: "Utskottet konstaterar att tillståndet och utsikterna för de offentliga finanserna måste beaktas i finansieringen av utvecklingssamarbetet. FN:s mål på 0,7 procent av bnp senast 2030 är alltför ambitiöst och bör inte eftersträvas."

Helsingfors 19.5.2022

Jussi Halla-aho saf
Tom Packalén saf